

گزارشی درباره وضعیت صادرات نفت و میعانات گازی

قیمت کاهشی پیدا نمی‌کند، صادرات شاید

تحریم‌های نفتی ایران که بخش فروش و صادرات نفت کشور را نشانانه گرفته و با هدف کاهش درآمدهای نفتی ایران اعمال شده است، موجب شده سهم ایران از صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی کاهش قابل توجهی پیدا کند. به‌طور معمول وزارت نفت به‌عنوان متولی صادرات نفت و فرآورده‌های آن و سازمان برنامه و بودجه به‌عنوان مسئول اصلی توزیع درآمدهای نفتی در کشور، موظف به ارائه آمار دقیق از میزان صادرات ماهانه و سالانه نفت و فرآورده‌های نفتی هستند، این در حالی است که از زمان آغاز تحریم‌های نفتی ایران، آماری از حجم صادرات این بخش از سوی وزارت نفت منتشر نشده است. البته سازمان برنامه و بودجه به‌تازگی در گزارشی درباره عملکرد منابع و مصارف عمومی دولت در هشت‌ماه سال ۹۷ اعلام کرده است: «در هشت‌ماه اول سال به‌طور میانگین دومیلیون و ۴۱ هزار بشکه نفت با میانگین قیمت صادراتی هر بشکه ۷۱ دلار ۵۳ سنت صادر شده است. اما در ماه‌های مهر و آبان به‌خاطر اجرایی‌شدن تحریم‌های آمریکا، صادرات نفت کاهش چشمگیری یافته و به حدود یک‌میلیون و ۲۲۵ هزار بشکه در روز رسیده است.»

کاهش صادرات نفت

کاهش میزان صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی طی دو ماه اخیر که به‌واسطه اعمال تحریم‌های نفتی اتفاق افتاده است، امری غیرقابل انکار است، اما نکته قابل توجه در این زمینه استمرار کاهش حجم فروش نفت و کاهش میزان درآمدهای نفتی کشور است. بدیهی است که کاهش درآمدهای نفتی کشور به‌معنای کاهش بودجه مورد نیاز کشور خواهد بود. در لایحه بودجه سال ۹۸ که به‌تازگی از سوی دولت برای بررسی، تقدیم مجلس شورای اسلامی شده است، بودجه سال آینده برمبنای صادرات نفت روزانه ۱۵ میلیون بشکه (به تکنیک یک‌میلیون و ۳۷۴ هزار بشکه در روز نفت خام و ۱۲۶ هزار بشکه در روز میعانات گازی) تنظیم شده است. به عبارت دیگر، ۱۴۲ هزار میلیارد تومان از منابع عمومی دولت در سال ۹۸ قرار است از محل درآمدهای نفتی تامین شود. این در حالی است که کارشناسان اقتصادی و مراکز پژوهشی ازجمله مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی معتقدند رقم در نظر گرفته شده برای میزان صادرات نفت ایران در لایحه بودجه سال ۹۸ بسیار خوش بینانه است و این رقم در سال آینده احتمالاً حدود یک تا ۱/۲ میلیون بشکه در روز خواهد بود که درصورت ادامه کاهش صادرات نفت، کشور با کسری بودجه شدیدی مواجه خواهد شد.

براساس آمارهای سازمان برنامه و بودجه، میزان صادرات نفت خام و میعانات گازی ایران در سال ۹۶، دومیلیون و ۵۴۷ هزار بشکه در روز بوده است. مقایسه میزان صادرات نفت خام و میعانات گازی ایران در ماه‌های مهر و آبان امسال با سال گذشته نشان می‌دهد صادرات نفت حدود ۵۲ درصد کاهش یافته است. کاهش چشمگیر صادرات نفت ایران در ماه‌های اخیر در حالی رخ داده است که راهکارهای مقابله با تحریم‌های نفتی آمریکا مانند عرضه نفت در بورس و همچنین تهاژت نفت با روسیه، از سوی وزارت نفت به‌صورت جدی دنبال نمی‌شود. به عبارت دیگر، به‌نظر می‌رسد وزارت نفت و شرکت ملی نفت ایران که انحصار فروش نفت را به دست گرفته‌اند، تمایلی به عرضه نفت از طریق بورس و تهاژت ندارند. این در حالی است که اگر نمایندگان مجلس در جریان بررسی لایحه بودجه ۹۸، وزارت نفت را ملزم به عرضه نفت در بورس به‌صورت منظم (هفتگی) و با حجم بالا (مثلاً ۱۰ تا ۳۰ درصد حجم صادرات نفت) کنند، امکان افزایش صادرات نفت خام و میعانات گازی ایران در سال آینده با استفاده از ظرفیت بخش غیردولتی وجود دارد. در غیر این صورت پیش‌بینی کارشناسان مبنی بر کسری بودجه کشور در سال آینده محقق خواهد شد.

جوابیه

جوابیه سازمان برنامه و بودجه کشور به خبر «فرهیختگان»

مدیرمسئول محترم روزنامه فرهیختگان

باسلام و احترام؛ پیرو انتشار مطلبی در مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۶ در آن روزنامه با عنوان «ژنرال بودجه‌ها» توضیحات زیر به‌منظور تنویر افکار عمومی ارسال می‌شود. خواهشمند است این جوابیه به‌تحو شبایسته به اطلاع خوانندگان گرامی رسانده شود.

مجلس از محتوای بودجه شرکت‌های دولتی در سال جاری مطلع است
میزان سرمایه‌گذاری شرکت‌های دولتی از محل بودجه خود حدود ۲/۵ برابر سرمایه‌گذاری از محل بودجه عمومی است
روزنامه فرهیختگان در شماره ۲۶۷۵ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۶ مطلبی درخصوص بودجه شرکت‌های دولتی منتشر کرده که موارد زیر در پاسخ ارائه می‌شود: از مجموع ۳۸۵ شرکت دولتی مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور ۳۲۰ شرکت به‌صورت درآمد- هزینه اداره می‌شوند و ۶۵ شرکت نیز کمک‌زبان بگیر هستند (هزینه‌های انجام ماموریت‌های تکلیفی آنها با توجه به تعرفه‌های تعیین شده بیشتر از درآمد آنهاست یا اساساً درآمدی ندارند). مقایسه حجم اعتبارات بودجه‌ای شرکت‌های دولتی با بودجه عمومی کشور، محل تامل می‌باشد، چراکه درصورت انجام مقایسه یادشده، این گونه تصور خواهد شد که از مجموع بودجه عمومی حدود دوسوم به شرکت‌های دولتی پرداخت می‌شود. در حالی که بودجه شرکت‌های دولتی براساس درآمد- هزینه و در چارچوب عملیات و فعالیت‌های تولید کالا و خدمت پیش‌بینی می‌شود و نتیجه آن اعم از سود و مالیات براساس مفاد قانون تجارت به منابع درآمدی دولت اضافه می‌شود. درواقع بودجه کل کشور حاصل جمع، منابع و مصارف بودجه شرکت‌های دولتی و منابع و مصارف بودجه عمومی است. به‌منظور انجام مقایسه معنادار بودجه شرکت‌های دولتی با بودجه عمومی، می‌بایست میزان پرداخت‌های دولت به شرکت‌های دولتی و دریافت‌های

راه‌های جایگزین صادرات نفت

کاهش درآمد نفتی کشور که موجبات کسری بودجه را فراهم می‌کند، در شرایطی که اقتصاد بحران زده ایران، توان کشش شوک‌های اقتصادی سنگین را ندارد، می‌تواند خطر بزرگی برای نظام اقتصادی کشور محسوب شود. با نگاهی به وضعیت اقتصادی حال حاضر کشور، این سوال مهم در ذهن ایجاد می‌شود که لایحه بودجه سال ۹۸ بر چه مبنای معیاری تنظیم شده است؟ آیا کسانی که مسئول تنظیم لایحه بودجه کشور بوده‌اند، برآورد دقیقی از درآمدهای نفتی و شرایط تحریمی کشور داشته‌اند؟ مقایسه میزان درآمدهای نفتی کشور در بودجه ۹۸ با آماری که از سوی سازمان برنامه و بودجه از میزان صادرات نفت طی یکی، دو ماه اخیر منتشر شده است، این پرسش را مطرح می‌کند که آیا سازمان برنامه و بودجه در آمار خود مرتکب اشتباه شده و رقم واقعی صادرات نفت را اعلام نکرده است یا اینکه کارشناسان تنظیم کننده لایحه بودجه، آگاهی کاملی از وضعیت فروش نفت کشور نداشته‌اند و در خوش بینانه‌ترین حالت، بودجه کشور را براساس صادرات روزانه ۱/۵ میلیون بشکه نفت تنظیم کرده‌اند؟ در شرایطی که حتی صاحب‌نظران اقتصادی بر این باورند که در سال آینده امکان کاهش صادرات نفت تا ۸۰۰ هزار بشکه در روز نیز وجود دارد، چه منطقی می‌تواند لایحه بودجه کشور را توجیه کند؟

ضرورت افزایش پایه‌های مالیاتی

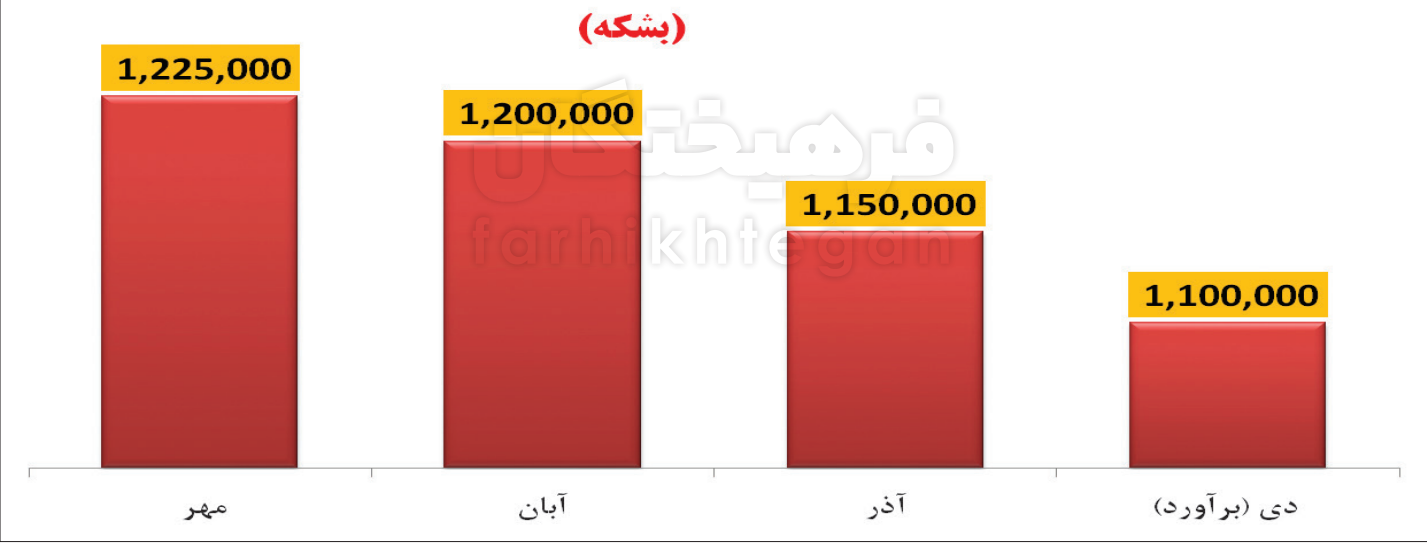
انتشار لایحه بودجه سال ۹۸، انتقادهای متفاوتی را از میزان درآمدهای مالیاتی دولت در سال ۹۸ به‌دنبال داشت. جمع کثیری از کارشناسان اقتصادی نبود پایه‌های مالیاتی متعدد در لایحه بودجه را یکی از نقایص بودجه سال ۹۸ می‌دانند و معتقدند دولت باید برای جبران کسری بودجه و قطع وابستگی به درآمدهای نفتی، به‌جای افزایش میزان مالیات، پایه‌های مالیاتی را گسترش دهد. به گفته اقتصاددانان، دلیل اصلی کاهش درآمدهای مالیاتی دولت در سال‌های اخیر عدم ساماندهی درست معافیت‌های مالیاتی و نبود پایه‌های مالیاتی متنوع بوده است، لذا دولت باید به‌جای اتکا به درآمدهای حاصل از فروش نفت، با گسترش پایه‌های مالیاتی و اصلاح نظام مالیاتی کشور، زمینه افزایش درآمدهای خود را در سال آینده افزایش دهد.

رقم بودجه، کارشناسی شده نیست

معاون سابق امور بین الملل شرکت ملی نفت و مسئول فروش نفت در دوره تحریم‌های گذشته در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با اشاره به اینکه آمار ارائه شده از سوی سازمان برنامه و بودجه درمورد فروش نفت طی دو ماه گذشته نشان می‌دهد رقم درآمدهای نفتی دولت در بودجه سال ۹۸ رقم قابل تحقیقی نیست، می‌گوید: «وقتی سازمان برنامه و بودجه میزان صادرات دوماهه اخیر را یک‌میلیون و ۲۰۰ هزار بشکه اعلام می‌کند، باید دید چه اتفاقی در این حوزه رخ خواهد داد تا صادرات نفت به یک‌میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در سال آینده برسد. بنابراین بدیهی است که رقم تعیین شده در بودجه، رقم کارشناسی شده‌ای نیست، مگر آنکه وزارت نفت برنامه مدون و مشخصی برای افزایش صادرات نفت در سال آینده داشته باشد.»

به گفته سیدمحمدعلی خطیبی، درصورتی که میزان صادرات نفت ایران برمبنای مجوزهای صادرشده از سوی آمریکا باشد، بی‌تردید صادرات نفت در سال آینده به زیر یک میلیون بشکه کاهش خواهد یافت. به عبارت دیگر، آمریکا به خریداران نفت ایران مجوز ۶ ماهه برای خرید نفت داده است و معلوم نیست آیا آمریکا مجوزهای صادرشده را پس از ۶ ماه تمدید خواهد کرد یا خیر. آنچه مسلم است درصورت تمدید، ارائه مجوزها مشروط به کاهش میزان خرید نفت از ایران خواهد

میزان صادرات روزانه نفت طی ۴ ماه اخیر

کاملاً مشهود است.

با عنایت به بررسی‌های انجام شده و تفاوت‌های موجود میان تعداد شرکت‌های زیان ده مندرج در قوانین بودجه سسنواتی با گزارشات تفریع بودجه، که به‌دستی آمار آن در خبر ذکر شده است و با هماهنگی‌های انجام شده با دیوان محاسبات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ تعداد این شرکت‌ها از ۹۰ شرکت به ۶۵ شرکت (شامل ۹۰ شرکت قبلی به استثنای سازمان راهداری حمل و نقل با شرکت سهامی راه‌آهن جایگزین شده است)، ۳۱۰ شرکت آب و فاضلاب و ۲۵ شرکت آب منطقه‌ای به فهرست شرکت‌های زیان ده اضافه شدند.

ارقام متناظر کمک‌زبان این شرکت‌ها بابت انجام تکالیف دولتی با تعرفه‌های مشخص، در بخش آب منطقه‌ای و آب و فاضلاب در جداول ۹۰ و ۱۰۰ لایحه بودجه به‌ترتیب ۱۰۰ میلیارد تومان برای شرکت‌های آب منطقه‌ای و ۲۰۰ میلیارد تومان برای شرکت‌های آب و فاضلاب درج می‌شود؛ لذا اختلاف میان تعداد شرکت‌های زیان ده مندرج در گزارشات تفریع بودجه و لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ به‌طور قابل توجهی کاهش یافته‌است. درخصوص عدم بررسی بودجه شرکت‌های دولتی توسط نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی نیز لازم به توضیح است که در سال جاری و در مراحل تدوین لایحه بودجه سال ۱۳۹۸، کارگروه‌های بررسی شرکت‌های دولتی در سازمان برنامه با حضور نمایندگان محترم مرکز پژوهش‌های مجلس، دیوان محاسبات کشور و صاحب‌نظران این حوزه تشکیل شده است.

همچنین بودجه ۲۰ شرکت دولتی که دارای بالاترین حجم بودجه می‌باشند نظیر شرکت ملی نفت، شرکت ملی گاز، پخش و پالایش فرآورده‌های نفتی، سازمان هدفمندی، بیمه سلامت و بانک ملی توسط جمعی از نمایندگان محترم کمیسیون برنامه و بودجه با حضور نمایندگان این سازمان و شرکت‌های مزبور در حال بررسی می‌باشد و اطلاعات تفصیلی بودجه این شرکت‌ها به‌طور کامل توسط سازمان در اختیار آن کمیسیون محترم قرار گرفته است. لذا اعلام خبر عدم اطلاع مجلس محترم از محتوای بودجه شرکت‌های دولتی در سال جاری صحیح نمی‌باشد.

مرکز اطلاع‌رسانی، روابط‌عمومی و امور بین‌الملل